

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

**Budżet w części 73
oraz plany finansowe
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
i Funduszu Rezerwy Demograficznej
na rok 2006**

Warszawa 2006

Spis treści

Wprowadzenie	5
Podstawy prawne działania ZUS, FUS i FRD	5
Cel i zasady działania	6
<i>Zakład Ubezpieczeń Społecznych</i>	6
<i>Fundusz Ubezpieczeń Społecznych</i>	10
<i>Fundusz Rezerwy Demograficznej</i>	11
Założenia planu	13
Budżet państwa, część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych...	15
Dochody budżetu	15
Wydatki budżetu	15
Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	16
Dział 851 – Ochrona zdrowia	16
Dział 852 – Pomoc społeczna	16
Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	17
Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	19
Przychody	19
Wydatki - koszty	21
<i>Wydatki na świadczenia pieniężne</i>	22
<i>Wydatki bieżące</i>	24
<i>Pozostałe wydatki</i>	25
Sytuacja finansowa	26
Fundusz Ubezpieczeń Społecznych - część ubezpieczeniowa	27
Wpływ czynników makroekonomicznych na sytuację finansową Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	28
Przepływy finansowe w FUS - ujęcie kasowe	32
Fundusz Rezerwy Demograficznej	34
Przychody	34
Wydatki	35
Sytuacja finansowa	35
Informacja dodatkowa	36
1. Wpływy ze składek na FUS	36
2. Dotacja celowa dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	37
3. Składki należne otwartym funduszom emerytalnym	37
4. Wydatki na emerytury i renty	38
5. Koszty obsługi kredytów	39
6. Zobowiązania i należności Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	40
Załącznik 1. Plany wydatków budżetu państwa w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rok 2006	43
Załącznik 2. Planu finansowy Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na rok 2006	44
Załącznik 3. Plan finansowy Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2006	46

Wprowadzenie

Niniejszy materiał stanowi szczegółowy opis budżetu państwa w części 73 - Zakład Ubezpieczeń Społecznych i planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Rezerwy Demograficznej. W opracowaniu zamieszczono również opis warunków prawnych i systemowych, analizę Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez pryzmat wyłącznie ubezpieczeniowej części jego przychodów i wydatków oraz analizę wrażliwości jego sytuacji finansowej na odmienne niż w planie ukształtowanie się parametrów ekonomicznych.

Podstawy prawne działania ZUS, FUS i FRD

Podstawą prawną działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS) i Funduszu Rezerwy Demograficznej (FRD) jest ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Ustawa ta powołała do życia FRD oraz ustanowiła nowy status prawny ZUS i FUS (rozdzielając ZUS jako instytucję od zarządzanych przez nią funduszy), a także określiła najważniejsze zadania ZUS i podstawowe zasady gospodarki finansowej ZUS, FUS i FRD, w tym:

- źródła ich przychodów,
- rodzaje wydatków finansowanych przez ZUS oraz ze środków i funduszy, których jest dysponentem,
- zasady planowania i sprawozdawczości.

Podkreślić trzeba, że ZUS i FUS są odrębnymi choć ściśle powiązаныmi jednostkami. Podstawowym aktem prawnym określającym wydatki tego ostatniego jest ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Oprócz tych dwóch aktów, do ZUS, FUS i FRD mają zastosowanie również przepisy ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych. Nakłada to na ZUS, jako podmiot zaliczany do sektora finansów publicznych i dysponenta funduszy zaliczanych do tego sektora, obowiązki dotyczące zasad prowadzenia gospodarki finansowej, sprawozdawczości, a także udostępniania danych o swej działalności. Jako podmiot sektora finansów publicznych ZUS podlega w szczególności przepisom:

- ustawy o dostępie do informacji publicznej,
- ustawy – Prawo zamówień publicznych,

- ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców.

ZUS oraz wszystkie zarządzane przez jednostki są zobowiązane do przestrzegania zasad ustawy o rachunkowości. Rodzi to szereg konsekwencji wynikających z konieczności pogodzenia jej wymagań z zasadami działania sektora publicznego. W szczególności, wynikiem tego jest istnienie dwóch rodzajów sprawozdawczości i sprawozdań z wykonania planów finansowych. Ponadto, ustawa o rachunkowości nakłada obowiązek uwzględniania pozycji o charakterze czysto memoriałowym: tworzenie rezerw pomniejszających zobowiązania oraz odpisów aktualizujących należności.

Cel i zasady działania

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Podstawowym celem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest wykonywanie zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych. Jednakże zakres zadań realizowanych przez ZUS, wynikających z odpowiednich aktów prawnych dalece wykracza poza ten obszar, który został określony ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 z późniejszymi zmianami) oraz aktami wykonawczymi do tej ustawy.

Do zakresu działania Zakładu należy:

- realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych,
- realizacja umów i porozumień międzynarodowych w dziedzinie ubezpieczeń społecznych,
- dysponowanie środkami finansowymi Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Rezerwy Demograficznej oraz budżetu państwa w części 73,
- kontrola wykonywania przez płatników składek i przez ubezpieczonych obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych,
- pobór i odprowadzanie składek do otwartych funduszy emerytalnych, Narodowego Funduszu Zdrowia, Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
- realizacja innych zadań zleconych Zakładowi, w tym m.in. rozliczeń związanych z zasiłkami wypłacanymi przez pracodawców.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizuje szczegółowe zadania określone w kilkunastu różnych ustawach, w tym w szczególności:

- wymierza i pobiera składki na ubezpieczenia społeczne,
- z części składki na ubezpieczenia społeczne wylicza składkę na II filar ubezpieczenia emerytalnego oraz przekazuje ją do otwartych funduszy emerytalnych (OFE),
- prowadzi rozliczenia na kontach płatników składek i ewidencjonuje składki na indywidualnych kontach ubezpieczonych,
- kontroluje płatników składek w zakresie wywiązywania się przez nich z obowiązku opłaty składek oraz poprawności realizacji zadań ustawowych powierzonych płatnikom (np. wypłata różnego rodzaju zasiłków) oraz prowadzi przymusowe dochodzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
- prowadzi indywidualne konta ubezpieczonych oraz Centralny Rejestr Ubezpieczonych, Centralny Rejestr Członków Otwartych Funduszy Emerytalnych, system ewidencji płatników składek oraz Centralny Rejestr Płatników Składek,
- ustala uprawnienia i wypłaca każdego miesiąca emerytury i renty dla 7,4 mln osób, w tym dla inwalidów wojennych i wojskowych oraz kombatantów,
- ustala prawo do świadczeń i wypłaca osobom pobierającym emerytury i renty dodatki pielęgnacyjne oraz dodatki dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie,
- ustala prawo do świadczeń i wypłaca następujące świadczenia:
 - dodatki kombatanckie,
 - świadczenia w wysokości dodatku kombatanckiego,
 - dodatki kompensacyjne,
 - ryczałty energetyczne,
 - świadczenia pieniężne przysługujące osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR,
 - świadczenia pieniężne dla byłych żołnierzy zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianych w kopalni węgla, kamieniołomach i zakładach rud uranu oraz batalionach budowlanych,
 - ekwiwalenty pieniężne z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów górniczych,
 - ekwiwalenty pieniężne za deputat węglowy dla emerytów i rencistów kolejowych,

- wypłaca jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy bądź choroby zawodowej,
- ustala uprawnienia i wypłaca zasiłki chorobowe, macierzyńskie, opiekuńcze, wyrównawcze, pogrzebowe oraz świadczenia rehabilitacyjne, a także kontroluje poprawność przyznawania i wypłat tych świadczeń dokonywanych przez pracodawców – płatników składek,
- w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych Zakład realizuje umowy dwustronne dotyczące zabezpieczenia społecznego oraz porozumienia o wzajemnym transferze świadczeń emerytalno-rentowych zawarte z szeregiem państw,
- przeprowadza badania lekarskie i wydaje orzeczenia dla potrzeb ustalenia uprawnień do świadczeń ubezpieczeniowych,
- prowadzi postępowanie orzecznicze II instancji, umożliwiające osobom starającym się o rentę dodatkową komisijną ocenę ich zdolności do pracy,
- kontroluje prawidłowość orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz nadaje upoważnienia lekarzom do wystawiania zaświadczeń lekarskich o czasowej niezdolności do pracy,
- prowadzi rehabilitację leczniczą mającą na celu przywrócenie zdolności do pracy,
- ustala okoliczności wypadków przy pracy i sporządzania karty wypadkowej przez osoby prowadzące działalność gospodarczą,
- odprowadza do urzędów skarbowych należny podatek dochodowy od osób fizycznych od wypłacanych świadczeń (7,4 mln emerytów i rencistów),
- realizując decyzje Prezesa Rady Ministrów Zakład przekazuje świadczenia specjalne dla polskich kombatanów zamieszkałych w krajach byłego Związku Radzieckiego,
- wypłaca renty odszkodowawcze dla osób poszkodowanych przez żołnierzy Wojsk Federacji Rosyjskiej,
- refunduje rencistom wojennym i wojskowym część składki na ubezpieczenie komunikacyjne OC i AC,
- uczestniczy w ustawowo określonym zakresie w realizacji ubezpieczeń rolniczych,
- ustala kapitał początkowy dla osób ubezpieczonych, urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.,
- przekazuje ubezpieczonym urodzonym po 1948 r. informację o zaewidencjonowanych na ich kontach składkach na ubezpieczenie emerytalne,

- realizuje zadania przejęte z ośrodków pomocy społecznej, związane z przyznawaniem i wypłatą renty socjalnej,
- realizuje zadania przejęte z powiatowych urzędów pracy, związane z przyznawaniem i wypłatą zasiłków i świadczeń przedemerytalnych,
- realizuje zadania wynikające z Rozporządzeń Wspólnotowych, w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizuje swoje zadania w strukturze organizacyjnej obejmującej Centralę oraz terenowe jednostki organizacyjne, tj. oddziały oraz podległe im inspektoraty i biura terenowe. Sieć jednostek ZUS na terenie kraju obejmuje 329 jednostek, z tego 42 oddziały, 224 inspektoraty i 63 biura terenowe.

W niektórych oddziałach Zakładu, wyznaczonych odrębnymi decyzjami Prezesa, wykonywane są zadania w zakresie:

- realizacji umów i porozumień międzynarodowych w dziedzinie ubezpieczeń społecznych przez wydziały umów międzynarodowych,
- wprowadzania i przetwarzania danych przekazywanych przez płatników składek, w ośrodkach przetwarzania danych (OPD),
- szkolenia, doksztalcania i doskonalenia zawodowego pracowników oraz płatników składek w regionalnych ośrodkach szkolenia (ROS),
- obsługi poligraficznej Zakładu przez wydziały poligrafii.

Jak wynika z powyższego, zadania realizowane przez ZUS są liczne i zróżnicowane. Zakład nie definiuje samodzielnie swoich celów i zadań oraz zakresu obsługi klientów, czy ich potencjalnej liczby. Wszystko to jest w pełni określone w odpowiednich aktach prawnych i nadzorowane przez państwo. Środki na pokrycie działalności Zakładu są również z góry ustalone (jak wysokość odpisu z FUS, czy poziom przychodów z tytułu zadań zleconych do realizacji Zakładowi określany przeważnie wskaźnikowo, nie pokrywający często kosztów ponoszonych w tym zakresie, np. z tytułu poboru i dochodzenia składek na ubezpieczenie zdrowotne).

Zgodnie z art. 76 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych uzyskuje przychody m.in. z:

- odpisów z funduszy wyodrębnionych w ramach FUS,
- należności z tytułu poniesionych kosztów poboru i dochodzenia składek lub wpłat na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz

Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Pracy i OFE,

- z tytułu wykonywania innych zadań zleczanych Zakładowi,
- dotacji z budżetu państwa.

Z przychodów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pokrywane są w szczególności:

- wydatki bieżące (wynagrodzenia wraz pochodnymi, zakupy towarów i usług, koszty działalności Rady Nadzorczej ZUS),
- wydatki na inwestycje,
- wydatki na działalność szkoleniową i popularyzatorską w zakresie ubezpieczeń społecznych,
- koszty obsługi świadczeń finansowanych z FUS, a realizowanych przez KRUS,
- koszty wypłaty świadczeń.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

FUS jest państwowym funduszem celowym bez osobowości prawnej, powołanym w celu realizacji zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych. Środki FUS są przeznaczane przede wszystkim na wypłatę świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego i wypadkowego. Realizacji tych wypłat dokonuje ZUS jako dysponent Funduszu. W ramach FUS wyodrębnia się fundusze: emerytalny, rentowy, chorobowy i wypadkowy.

Ponadto, ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych przewidziała możliwość stworzenia funduszy rezerwowych dla ubezpieczeń rentowych, chorobowego i ubezpieczenia wypadkowego. Do dnia stworzenia niniejszego dokumentu nie wystąpiły ustawowe przesłanki ich utworzenia i fundusze nie funkcjonują. Zgodnie z artykułem 56 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawowym źródłem ich przychodów są nadwyżki środków pozostających na koniec roku na rachunkach odpowiednich funduszy nad kwotami niezbędnymi do wypłat świadczeń w styczniu kolejnego roku. Nadwyżek takich dotychczas nie zanotowano.

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych określa przychody i wydatki FUS oraz zasady otrzymywania i dysponowania dotacją z budżetu państwa. Według jej przepisów do przychodów FUS należą między innymi:

- składki na ubezpieczenia społeczne, nie podlegające przekazaniu do OFE,
- wpłaty z budżetu państwa i innych instytucji, przekazanych na świadczenia, których wypłatę zlecono Zakładowi, oprócz świadczeń finansowanych z odrębnych rozdziałów budżetowych oraz wpłat z instytucji zagranicznych,
- wpływy z oprocentowania rachunków bankowych FUS,
- odsetki od nieterminowo regulowanych zobowiązań wobec FUS oraz zwroty nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami,
- wpływy z opłaty dodatkowej i prolongacyjnej,
- refundacja z tytułu przekazywania składek do OFE,
- dotacje z budżetu państwa.

Za zgodą ministra właściwego do spraw finansów publicznych FUS może zaciągać kredyty.

Ze środków zgromadzonych w FUS finansowane są między innymi:

- wypłaty świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego oraz wypadkowego,
- wydatki na prewencję rentową oraz wypadkową,
- spłaty kredytów wraz z odsetkami,
- odsetki za nieterminowe wypłaty świadczeń,
- wydatki związane ze zleconą Zakładowi wypłatą świadczeń z budżetu państwa i innych instytucji,
- odpisy stanowiące przychody Zakładu.

Fundusz Rezerwy Demograficznej

FRD powołany został ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w celu uzupełniania niedoboru funduszu emerytalnego, który pojawi się w następstwie zmian demograficznych zachodzących w Polsce. Gromadzone środki stanowią gwarancję wypłaty świadczeń emerytalnych. Prognozy demograficzne przewidują relatywny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby uprawnionych do świadczeń emerytalnych w następnym dziesięcioleciu. Przewiduje się, że największe przyrosty ludności w wieku poprodukcyjnym nastąpią po roku 2010 (w wiek poprodukcyjny wejdą liczne roczniki wyżu z lat pięćdziesiątych XX w.). W związku z tym składki zgromadzone na

rachunku funduszu emerytalnego w FUS mogą okazać się niewystarczające do wypłaty świadczeń emerytalnych.

Zarządzaniem środkami FRD zajmuje się ZUS. Środki FRD mogą być uruchomione nie wcześniej niż w 2009 r., w związku z czym działalność Funduszu polega obecnie na gromadzeniu i lokowaniu środków na późniejsze wypłaty. Status FRD został nadany w drodze rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lutego 2002 r. w sprawie nadania statutu Funduszowi Rezerwy Demograficznej (Dz. U. Nr 18, poz. 178). FRD ma wszystkie cechy państwowego funduszu celowego z osobowością prawną, jednak w ustawie tworzącej FRD nie nadano mu takiego statusu. Organem FRD jest ZUS, który realizuje zadania związane z tym funduszem, stosując odpowiednio tryb określony w przepisach dotyczących Zakładu. Prezes ZUS kieruje działalnością FRD i reprezentuje go za granicą, a dla realizacji zadań z zakresu FRD może powierzać określone zadania wskazanym komórkom organizacyjnym Zakładu.

Gospodarka finansowa FRD odbywa się na podstawie wieloletniej prognozy kroczącej dochodów i wydatków funduszu emerytalnego sporządzanej przez Zarząd Zakładu. Prognoza ta przedstawiana jest Radzie Ministrów co 3 lata do dnia 30 czerwca, razem z opinią aktuariusza wybranego przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w drodze konkursu.

FRD zasilany jest m.in. z:

- części składki na ubezpieczenie emerytalne, która w 2006 roku wyniesie 0,25% podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie,
- środków z prywatyzacji mienia Skarbu Państwa, na podstawie odrębnych przepisów (do dnia powstania niniejszego dokumentu FRD nie otrzymał środków z tego źródła),
- z przychodów od ulokowanych środków FRD.

Środki Funduszu Rezerwy Demograficznej przeznaczone będą na uzupełnienia niedoborów funduszu emerytalnego FUS. Uruchomienie środków FRD może nastąpić nie wcześniej niż w 2009 r., gdy świadczenia pobierać zaczną liczne roczniki powojennego wyżu demograficznego. Wykorzystanie środków FRD ma być zarządzane w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. Ze środków FRD pokrywane są koszty jego zarządu.

Założenia planu

Budżet oraz plany finansowe Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Rezerwy Demograficznej (FRD) na rok 2006 uwzględniają następujące założenia:

- 1) średnioroczny wskaźnik przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej 103,2%,
- 2) wskaźnik wzrostu zatrudnienia w gospodarce narodowej 101,2%,
- 3) składki planowane do przekazania OFE w szacunkowej kwocie 12.760 mln zł,
- 4) ubytek składek z tytułu ograniczenia podstawy wymiaru składek do 30-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwocie 4.186 mln zł,
- 5) przekazywanie części składki na ubezpieczenie emerytalne do FRD w wysokości 0,25% podstawy wymiaru składki na fundusz emerytalny, tj. o 0,05 pp więcej niż w 2005 r.,
- 6) wskaźnik ściągальności składek na ubezpieczenia społeczne na poziomie 98,4%,
- 7) przeciętną stopę składki na ubezpieczenie wypadkowe na poziomie 1,69%,
- 8) wzrost liczby osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe o 0,1%, tj. do przeciętnego miesięcznego poziomu 7.218,3 tys. (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi),
- 9) waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych od 1 marca 2006 r. wskaźnikiem 106,0%,
- 10) skutki finansowe wynikające z ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, powodującej znaczne przesunięcia wydatków i liczby świadczeń pomiędzy funduszem rentowym i emerytalnym,
- 11) skutki finansowe projektowanej zmiany przepisów Kodeksu Pracy dotyczącej wydłużenia wymiaru urlopu macierzyńskiego o 2 tygodnie,
- 12) wzrost wysokości zasiłków chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, wyrównawczego, pogrzebowego i świadczenia rehabilitacyjnego w związku ze zmianą przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2006 r.,
- 13) wydatki na prewencję rentową w kwocie 110 mln zł,
- 14) wydatki na prewencję wypadkową w kwocie 2 mln zł,

Budżet w części 73 oraz plany finansowe Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2006

- 15) średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem 101,5%,
- 16) odpis z FUS na działalność Zakładu w wysokości 3.015,9 mln zł.

Plany finansowe w układzie rodzajowym znajdują się w załącznikach od 1 do 3. Uzasadnienie do poszczególnych planów przedstawiono w częściach opracowania poświęconym poszczególnym rodzajom wydatków.

Budżet państwa, część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Dochody budżetu

Na 2006 r. planuje się w części 73 Zakład Ubezpieczeń Społecznych dochody budżetu w kwocie 100.000 tys. zł w dziale 852 Pomoc Społeczna, w rozdziale 85234 *Fundusz Alimentacyjny w likwidacji*.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych spowodowała rozpoczęcie likwidacji Funduszu Alimentacyjnego od dnia 1 maja 2004 r. W trakcie trwania likwidacji likwidator prowadzi egzekucję należności likwidowanego funduszu oraz reguluje jego zobowiązania powstałe przed jej rozpoczęciem. Przepis art. 69 ust. 1 ustawy stanowi, że środki pozostałe po zlikwidowanym funduszu alimentacyjnym przekazane zostaną na dochody budżetu państwa. Aktualnie uzyskiwane z likwidacji środki znacznie przekraczają kwoty niezbędne dla zaspokojenia zobowiązań likwidowanego funduszu. W związku z tym planuje się wprowadzenie zmiany do ustawy o świadczeniach rodzinnych, pozwalającej na wcześniejsze przekazywanie na dochody budżetu państwa środków powstających w trakcie likwidacji Funduszu Alimentacyjnego.

Wydatki budżetu

Planowane wydatki budżetu w części 73 Zakład Ubezpieczeń Społecznych wynoszą 31.625.592 tys. zł i obejmują:

- w dziale 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne 24.410.664 tys. zł,
- w dziale 851 – Ochrona zdrowia 208.622 tys. zł,
- w dziale 852 – Pomoc społeczna 300.000 tys. zł
- w dziale 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 6.706.306 tys. zł.

Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

Wydatki w dziale zaplanowano w łącznej kwocie 24.410.664 tys. zł. Na powyższą kwotę składają się:

- 1) dotacja dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynosząca 23.355.848 tys. zł (szczegółowe omówienie dotacji przedstawiono przy przychodach funduszu),
- 2) składki na ubezpieczenia społeczne 1.054.225 tys. zł, z tego:
 - składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby przebywające na urloпах wychowawczych oraz pobierające zasiłek macierzyński w kwocie 609.121 tys. zł. Plan w tym zakresie opracowano przy założeniu, że składka z tytułu przebywania na urloпах wychowawczych opłacana będzie za 165,5 tys. osób, dla których ustawowa podstawa wymiaru składki aktualnie wynosi 420 zł oraz uwzględniając planowaną kwotę wypłat dla osób pobierających zasiłki macierzyńskie, które nie posiadają innego tytułu do objęcia ubezpieczeniem społecznym, tj. nie podejmują jednocześnie zatrudnienia,
 - kwota 426.935 tys. zł stanowiąca część składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za zatrudnione osoby niepełnosprawne, sfinansowana przez budżet państwa,
 - kwota 18.169 tys. zł dotycząca roku ubiegłego wynikająca z różnicy między kwotą wydatków tego rozdziału a kwotą składek należnych do finansowania przez budżet państwa,
- 3) renty odszkodowawcze, przyznane osobom poszkodowanym przez żołnierzy wojsk Federacji Rosyjskiej, wypłacane przez ZUS dla 82 osób na kwotę 591 tys. zł.

Dział 851 – Ochrona zdrowia

Wydatki w tym dziale stanowią składki na ubezpieczenie zdrowotne osób korzystających z urloпов wychowawczych oraz osób, którym przyznano renty na podstawie przepisów o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz członków ich rodzin. Wydatki na ten cel za 259,5 tys. osób, przy stopie składki 8,75% (wzrost o 0,25% w stosunku do 2005 r.), zaplanowano w kwocie 208.622 tys. zł.

Dział 852 – Pomoc społeczna

Wydatki w tym zakresie obejmują wypłaty świadczeń rodzinnych przez pracodawców zatrudniających co najmniej 20 pracowników w

okresie od 1 stycznia do 31 sierpnia 2006 r. Po tej dacie świadczenia będą wypłacane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się lub otrzymującej świadczenie rodzinne.

W planie wydatków na 2006 r. zabezpieczono na ten cel środki w łącznej kwocie 300 000 tys. zł, z tego:

- 296 443 tys. zł na zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych,
- 3 557 tys. zł na koszty ustalenia uprawnień, wypłaty oraz dochodzenia nienależnych wypłat.

Przyznana kwota środków nie zapewnia sfinansowania wypłat świadczeń rodzinnych w 2006 r. Szacuje się, że uwzględnione w planie środki zostaną wykorzystane do końca kwietnia 2006 r., a niedobór wyniesie około 350 mln zł.

Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

Wydatki w tym dziale zaplanowano w łącznej kwocie 6.706.306 tys. zł i obejmują one refundację ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC, rentę socjalną oraz świadczenia i zasiłki przedemerytalne.

Refundację ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC zaplanowano na kwotę 1.449 tys. zł, przy szacowanej liczbie wypłat 5,5 tys. w roku. Refundacji podlega 50% składki na ubezpieczenie komunikacyjne OC lub AC dla inwalidów wojennych i wojskowych zaliczonych do I lub II grupy niepełnosprawności.

Renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia, albo w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Wydatki związane z wypłatą rent socjalnych zaplanowano na kwotę 1.466.033 tys. zł, z tego: 1.428.325 tys. zł stanowią świadczenia natomiast 37.708 tys. zł koszty obsługi. W planie przyjęto, że świadczenie to otrzymywać będzie przeciętnie miesięcznie 237 tys. osób.

Wydatki na wypłatę świadczeń i zasiłków przedemerytalnych oraz zasiłków pogrzebowych przysługujących osobom, które pokryły koszty pogrzebu po śmierci uprawnionych do powyższych świadczeń

zaplanowano w łącznej kwocie 5.238.824 tys. zł. Z planowanej kwoty przypada:

- 5.176.699 tys. zł na świadczenia pieniężne, z tego:
 - 3.237.949 tys. zł na świadczenia przedemerytalne,
 - 1.931.334 tys. zł na zasiłki przedemerytalne,
 - 7.416 tys. zł na zasiłki pogrzebowe,
- 62.120 tys. zł na koszty obsługi,
- 5 tys. zł na odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczeń.

Wydatki na świadczenia pieniężne zaplanowano przy założeniu:

- przeciętnej miesięcznej liczby świadczeń przedemerytalnych na poziomie 262,7 tys., zasiłków przedemerytalnych 218,1 tys. oraz rocznej liczby zasiłków pogrzebowych 1,5 tys.,
- waloryzacji wysokości świadczeń i zasiłków przedemerytalnych wskaźnikiem 106,0%,
- realizacji ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, przywracającej prawo do zasiłków i świadczeń przedemerytalnych osobom, które na skutek przeprowadzonych zmian przepisów na przełomie 2001 i 2002 r. utraciły uprawnienia do tych świadczeń (wyrok Trybunału Konstytucyjnego).

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

W ramach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyodrębnia się fundusze odpowiadające ryzykom ubezpieczeniowym, tj. emerytalny, rentowy, chorobowy i wypadkowy. Łączne przychody funduszu zaplanowano na kwotę 118.921.065 tys. zł natomiast wydatki w wysokości 119.791.012 tys. zł.

Przychody

Na 2006 r. zaplanowano przychody Funduszu według przypisu w łącznej kwocie 118.921.065 tys. zł, tj. o 7,8% wyżej od przewidywanego wykonania 2005 r. (p.w.), a wpływy ogółem na poziomie 116.894.529 tys. zł, tj. 7,9% wyżej od p.w. 2005 r. (patrz również punkt **1** *Informacji dodatkowej*).

Przypis składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 81.475.482 tys. zł oszacowano przy uwzględnieniu:

- przypisu składek przewidywanego w 2005 r.,
- dynamiki przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej w 2006 r. 101,2%,
- wskaźnika wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2006 r. 103,2%,
- ubytku składek na skutek przekroczenia przez 219,2 tys. osób rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe równej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (tj. kwoty 73.560 zł), który na 2006 r. zaplanowano w wysokości 4.185.848 tys. zł,
- przekazania części składki na ubezpieczenie emerytalne wynoszącej 0,25% podstawy jej wymiaru do Funduszu Rezerwy Demograficznej,
- przeciętnej stopy składki na ubezpieczenie wypadkowe na poziomie 1,69%,
- skutku finansowego obniżenia podstawy wymiaru składek dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą przez kolejne 24 miesiące, maksymalnie do 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia w kwocie 115.000 tys. zł.

Budżet w części 73 oraz plany finansowe Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych i Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2006

Wpływy ze składek na ubezpieczenia społeczne zaplanowano przy założeniu wskaźnika ściągłości składek w 2006 r. na poziomie 98,4%, w kwocie 80.172.538 tys. zł, z tego na:

- fundusz emerytalny 36.339.301 tys. zł,
- fundusz rentowy 32.852.003 tys. zł,
- fundusz chorobowy 6.498.556 tys. zł,
- fundusz wypadkowy 4.482.678 tys. zł.

Pozostałe przychody własne (wpływy) zaplanowano na kwotę 606.369 tys. zł. Przychody te w 2006 r. obejmują m. in. zapłacone przez płatników odsetki za zwłokę od nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, które zostały oszacowane na kwotę 457.030 tys. zł, zwrot nienależnie pobranych świadczeń 96.232 tys. zł oraz opłaty prolongacyjne i dodatkowe 32.928 tys. zł.

Przychody będące refundacją z tytułu przekazania składek do OFE w kwocie 12.759.774 tys. zł obejmują składki oszacowane przy założeniu średniorocznej liczby członków na poziomie 7,6 mln osób i przeciętnej miesięcznej składki w wysokości 133,04 zł. Fundusz otrzyma środki na ten cel w odrębnej pozycji, co jest wynikiem finansowania składek przekazanych do OFE z rozchodów budżetu państwa (patrz również punkt **3** *Informacji dodatkowej*).

Dotacja dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zaplanowana została w kwocie 23.355.848 tys. zł przy uwzględnieniu :

- stanu środków pieniężnych na koniec 2006 roku w wysokości 5.123 tys. zł,
- przychodów własnych (wpływów) Funduszu ogółem w kwocie 80.778.907 tys. zł (przy wskaźniku ściągłości składek na poziomie 98,4%),
- wydatków Funduszu (bez rezerw i odpisu aktualizującego wartość należności) w kwocie 118.519.856 tys. zł,
- sfinansowania terminu „1” wypłaty emerytur i rent stycznia 2007 r. zaliczkową dotacją z 2007 r.

Planowana dotacja składa się z:

- dotacji celowej w kwocie 3.614.965 tys. zł przeznaczonej na sfinansowanie wydatków na świadczenia pieniężne inne niż z ubezpieczenia społecznego, zlecone Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów (patrz również rozdział Fundusz Ubezpieczeń Społecznych - część ubezpieczeniowa oraz punkt 2 *Informacji dodatkowej*),
- dotacji uzupełniającej w kwocie 19.740.883 tys. zł.

Plan 2006 r. zakłada zwiększenie dotacji dla FUS o 25,4% w stosunku do p.w. 2005 r. Wynika to przede wszystkim z uwzględnienia waloryzacji świadczeń emerytalno – rentowych od 1 marca 2006 r. wskaźnikiem 106,0% oraz realizacji kolejnego etapu podwyższenia podstaw wymiaru rent inwalidów wojennych i wojskowych oraz rent rodzinnych po tych inwalidach.

Wydatki - koszty

Wydatki - koszty Funduszu na 2006 r. zaplanowano w łącznej kwocie 119.791.012 tys. zł (w tym wydatki finansowane z dotacji celowej stanowią 3,0%), tj. o 6,4% wyżej od p.w. 2005 r.

Do podstawowych grup wydatkowych w ramach FUS należą:

- wydatki na świadczenia pieniężne w łącznej kwocie 114.926.094 tys. zł , tj. o 7,0% wyżej od p.w. 2005 r. z czego na poszczególne fundusze przypada:
 - fundusz emerytalny 68.534.944 tys. zł,
wzrost o 12,3%,
 - fundusz rentowy 36.703.657 tys. zł,
spadek o 1,5%,
 - fundusz chorobowy 5.306.430 tys. zł,
wzrost o 7,0%,
 - fundusz wypadkowy 4.381.063 tys. zł.
wzrost o 4,9%.

Wysoka dynamika wydatków funduszu emerytalnego, przy jednoczesnym spadku wydatków funduszu rentowego wynika m. in. z przyznawania z urzędu od 1 stycznia 2006 r. emerytur zamiast pobieranych rent z tytułu niezdolności do pracy osobom, które osiągnęły ustawowy wiek emerytalny. Powyższych kwot nie należy utożsamiać z wydatkami poszczególnych funduszy, gdyż nie uwzględniają one wydatków bieżących.

- wydatki bieżące w kwocie 3.593.762 tys. zł., tj. o 9,3% niżej od p.w. 2005 r.

Do najważniejszych zadań wynikających z ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych powołującej Fundusz Ubezpieczeń Społecznych należy finansowanie:

- emerytur z funduszu emerytalnego 68.532.570 tys. zł,
wzrost o 12,3%,

Budżet w części 73 oraz plany finansowe Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2006

- rent z funduszu rentowego i wypadkowego 34.103.541 tys. zł,
spadek o 2,1%,
- dodatków do emerytur i rent 3.399.160 tys. zł,
wzrost o 8,1%,
- pozostałych świadczeń z funduszu chorobowego, rentowego i wypadkowego 8.890.823 tys. zł,
wzrost o 5,6%,
- odpisu na działalność Zakładu 3.015.890 tys. zł,
spadek o 9,3%,

Ponadto w planie uwzględniono utworzenie rezerw i odpisów aktualizujących należności w kwocie 1.271.156 tys. zł, tj. o 5,0% wyżej od p.w. 2005 r.

Wydatki na świadczenia pieniężne

Wśród ogółu wydatków FUS świadczenia pieniężne stanowią 95,9% - 114.926.094 tys. zł (z tego wydatki finansowane z dotacji celowej stanowią 3,0%, natomiast wydatki ubezpieczeniowe 97,0%), co oznacza wzrost w stosunku do p.w. 2005 r. o 7,0% (patrz również punkt 4 *Informacji dodatkowej*). Główną pozycją świadczeń pieniężnych są wydatki na emerytury i renty - 106.035.271 tys. zł, które zaplanowano przy uwzględnieniu:

- 1) waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych od 1 marca 2006 r. wskaźnikiem 106,0% (dla świadczeń nowo przyznanych oraz ponownie przeliczonych od nowej podstawy wymiaru w okresie od 1 marca 2005 r. do 28 lutego 2006 r. przyjęto określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS wskaźnik 102,1%),
- 2) realizacji drugiego etapu podwyższenia kwoty bazowej do poziomu 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania emerytom i rencistom urodzonym przed dniem 1 stycznia 1930 r.,
- 3) kolejnego etapu podwyższenia podstaw wymiaru rent inwalidów wojennych i wojskowych oraz rent rodzinnych po tych inwalidach,
- 4) przyznawania z urzędu emerytury zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury, oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu.

Planuje się, że przeciętna miesięczna:

- liczba emerytur i rent (bez świadczeń pozostających w zbiegu ze świadczeniami rolnymi) ukształtuje się na poziomie 7.218,3 tys. (wzrost do p.w. 2005 r. o 0,1%), przy czym liczba:
 - emerytur wyniesie 4.424,2 tys. i wzrośnie o 11,8%,

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

- rent z tytułu niezdolności do pracy wyniesie 1.513,0 tys. i obniży się o 23,5%,
- rent rodzinnych wyniesie 1.281,1 tys. i wzrośnie o 0,4%.
- wypłata emerytury i renty wzrośnie o 7,1% do poziomu 1.202,18 zł, przy przewidywanej w 2005 r. 1.122,17 zł (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi).

Na pozostałe świadczenia zaplanowano środki w łącznej kwocie 8.890.823 tys. zł, tj. o 5,6% wyżej od p.w. 2005 r. z tego:

- 4.051.156 tys. zł na zasiłki chorobowe,
- 4.839.667 tys. zł na pozostałe zasiłki i świadczenia.

Z wymienionej kwoty świadczeń przypada:

- 7.290.312 tys. zł (82,0%) na świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego, tj. zasiłki chorobowe, macierzyńskie, opiekuńcze, pogrzebowe, wyrównawcze, jednorazowe odszkodowania powypadkowe, świadczenia rehabilitacyjne oraz świadczenia zdrowotne z zakresu stomatologii, szczepień ochronnych i zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne z tytułu skutków wypadków przy pracy lub chorób zawodowych (wzrost o 6,4 % do p.w. 2005 r.),
- 1.594.340 tys. zł (17,9%) na świadczenia finansowane z dotacji celowej, zlecone Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów, tj. m.in. ryczałty energetyczne, dodatki kombatanckie, dodatki kompensacyjne, świadczenia pieniężne dla osób, które służbę wojskową odbywały w kopalni, świadczenia dla osób deportowanych i osadzonych w obozach pracy przymusowej oraz deputaty węglowe dla emerytów i rencistów kolejowych (wzrost o 1,9% do p.w. 2005r.),
- 6.171 tys. zł (0,1%) na odsetki za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczeń lub ich wypłacie, w tym 354 tys. zł na odsetki podlegające refundacji z dotacji celowej.

Wydatki na zasiłki chorobowe zaplanowano na kwotę 4.051.156 tys. zł (wzrost o 3,9% do p.w. 2005 r.) z tego: 3.727.444 tys. zł na zasiłki finansowane z funduszu chorobowego i 323.712 tys. zł z funduszu wypadkowego. Liczbę dni absencji chorobowej finansowanej przez FUS oszacowano na 100.055 tys. dni, przyjmując 8,9 dnia absencji na 1 zatrudnionego w 2006 r.

Na zasiłki macierzyńskie zaplanowano środki w kwocie 1.148.236 tys. zł, przy oszacowanej liczbie dni zasiłkowych na poziomie 26.073 tys., która uwzględnia wzrost urodzeń o 1,0%, co wynika z tendencji obserwowanych w 2004 i 2005 r. oraz

Budżet w części 73 oraz plany finansowe Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2006

projektowane wydłużenie wymiaru urlopu macierzyńskiego o 2 tygodnie. W planie na 2006 r. przyjęto prognozę liczby urodzeń na poziomie 367 tys., przy przewidywanych w 2005 r. 363 tys.

Plan wydatków na zasiłki pogrzebowe w kwocie 1.420.739 tys. zł uwzględnia liczbę zasiłków na poziomie ok. 292 tys., którą zaplanowano na podstawie występującej tendencji liczby zgonów.

Przeciętne wysokości zasiłków: chorobowych, macierzyńskich, opiekuńczych, wyrównawczych, pogrzebowych, świadczeń rehabilitacyjnych oraz jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zaplanowano z uwzględnieniem prognozowanej dynamiki przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.

Natomiast plan wydatków na świadczenia pieniężne finansowane z dotacji celowej uwzględnia:

- waloryzację świadczeń od 1 marca 2006 r. wskaźnikiem 106,0%,
- wzrost cen nośników energii w zakresie ryczałtów energetycznych,
- wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w odniesieniu do wysokości deputatów węglowych dla emerytów i rencistów kolejowych.

Przewidywane wykonanie 2005 r. oraz plan na 2006 r. w zakresie wybranych pozycji pozostałych świadczeń ilustruje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie w 2005 r.	Plan na 2006 r.	3 : 2
	tys. zł		%
1	2	3	4
Ogółem pozostałe świadczenia	8.421.848	8.890.823	105,6
w tym:			
1. Zasiłki chorobowe	3.900.442	4.051.156	103,9
2. Zasiłki macierzyńskie	964.821	1.148.236	119,0
3. Zasiłki pogrzebowe	1.367.667	1.420.739	103,9
4. Ryczałty energetyczne	531.850	536.832	100,9
5. Dodatki kombatanckie i św. w wysokości dodatku	345.590	341.964	99,0

Wydatki bieżące

Wydatki bieżące Funduszu zaplanowano na kwotę 3.593.762 tys. zł. przeznaczoną przede wszystkim na finansowanie:

- prewencji rentowej 110.000 tys. zł,

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

- prewencji wypadkowej 2.000 tys. zł,
- odpisu na działalność Zakładu 3.015.890 tys. zł,
- kosztów obsługi kredytów 436.979 tys. zł.

Wydatki na prewencję rentową zostały ustalone w kwocie 110.000 tys. zł. W ramach tych środków leczeniu rehabilitacyjnemu zostanie poddanych 60,6 tys. ubezpieczonych. Koszty leczenia rehabilitacyjnego, zwrot kosztów przejazdu na rehabilitację wymienionej liczby ubezpieczonych oraz koszty na opłaty miejscowe szacuje się na kwotę 109.790 tys. zł. Natomiast na pozostałe wydatki związane z prowadzeniem prewencji rentowej planuje się przeznaczyć 210 tys. zł (m. in. na opracowanie zleconych tematów – badania i analizy przyczyn niezdolności do pracy oraz na finansowanie innych działań dotyczących prewencji rentowej, m. in. szkolenia, konferencje).

Wydatki na prewencję wypadkową zaplanowano w kwocie 2.000 tys. zł, z przeznaczeniem na finansowanie działalności związanej z zapobieganiem wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, głównie poprzez upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe (m. in. organizowanie prac naukowo – badawczych, szkoleń oraz rozprowadzanie publikacji).

Pozostałe wydatki

Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Wysokość odpisu na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określono w planie na kwotę 3.075.890 tys. zł, co oznacza spadek o 7,5% w stosunku do planowanego wykonania.

Koszty obsługi kredytów

Koszty, które w 2006 r. zostaną poniesione na spłatę odsetek z tytułu zaciągniętych kredytów w bankach komercyjnych oszacowano na kwotę 436.979 tys. zł. Przewidywany stan zobowiązań FUS na koniec 2006 r. z tytułu zaciągniętych kredytów komercyjnych wyniesie 8.863.169 tys. zł (patrz również punkt 5 *Informacji dodatkowej*).

Rezerwy i odpisy aktualizujące wartości należności

W tegorocznym planie finansowym uwzględniono utworzenie szeregu rezerw na zobowiązania oraz odpisów aktualizujących należności w kwocie 1.271.156 tys. zł. Planowana kwota jest zapisem memoriałowym (księgowym) i nie stanowi wydatków tj. nie wiąże się z rzeczywistym wydatkowaniem środków. Ich utworzenie jest niezbędne

ze względu na wymagania ustawy o rachunkowości, do której stosowania zobowiązany jest fundusz.

Największą pozycję stanowią odpisy na należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1.017.052 tys. zł oraz planowane umorzenia należności w kwocie 185.000 tys. zł. Pozostałe pozycje to rezerwy na zobowiązania dotyczące rozliczeń międzyokresowych z tytułu świadczeń oraz wniosków w trakcie rozpatrywania przez oddziały ZUS oraz sądy. Odpis na należności z tytułu odsetek od składek na ubezpieczenia społeczne jest przyjmowany w wysokości 100% kwoty należności, w związku z tym należności netto (tj. po uwzględnieniu odpisu) z tego tytułu wynoszą zero i ich zmiany nie są wykazywane pośród przychodów i kosztów.

Sytuacja finansowa

Przyjmując planowany na początek 2006 r. stan Funduszu w wysokości -13.640.814 tys. zł oraz przychody (przypis) w wysokości 118.921.065 tys. zł, wydatki w kwocie 119.791.012 tys. zł, sfinansowanie emerytur i rent terminu „1” stycznia 2007 r. przekazaną zaliczkowo dotacją 2007 r. oraz przekazanie dotacji z budżetu państwa w 2005 i 2006 r. w pełnej wysokości przewiduje się, że stan Funduszu na koniec 2006 r. wyniesie -14.510.761 tys. zł, z tego:

- 5.123 tys. zł stanowić będą środki pieniężne,
- 2.844.909 tys. zł należności, głównie z tytułu nie uregulowanych składek na ubezpieczenia społeczne oraz rozliczeń z urzędami pocztowymi z tytułu przekazywania środków pieniężnych w grudniu 2006 r. na wypłatę emerytur i rent pierwszego terminu stycznia 2007 r.,
- 17.360.793 tys. zł zobowiązania, przede wszystkim z tytułu kredytów zaciągniętych w bankach komercyjnych, zaległości wobec OFE z tytułu nieprzekazanych składek oraz przekazywania podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenie zdrowotne w miesiącu następnym po miesiącu, w którym wypłaca się świadczenia (patrz również punkt 6 *Informacji dodatkowej*).

Należy także podkreślić, że przewidywane przychody własne oraz kwota dotacji w 2006 r. nie zapewnią pełnego pokrycia wydatków FUS. W celu zapewnienia płynności wypłat świadczeń niezbędne będzie pozyskanie dodatkowych środków finansowych przez zaciągnięcie kredytów w bankach w kwocie 1.496,8 mln zł.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych - część ubezpieczeniowa

Wbrew swojej nazwie, Fundusz Ubezpieczeń Społecznych nie jest w całości funduszem o charakterze ubezpieczeniowym. Oznacza to, że nie wszystkie wypłacane świadczenia trafiają do osób, które jako ubezpieczeni odprowadzały składki do FUS (i być może ciągle je odprowadzają). Pośród wypłacanych przez Fundusz świadczeń istnieje grupa takich, które są przyznawane nie z racji tego, że ich beneficjent był ubezpieczony lecz z innych powodów. Wypłatę tych świadczeń - tzw. pozaubezpieczeniowych - z różnych, najczęściej technicznych, przyczyn zlecono FUS. Świadczenia te obejmują między innymi emerytury i renty inwalidów wojennych i wojskowych oraz kombatantów, ryczałty energetyczne, dodatki kombatanckie i świadczenia w wysokości dodatków. Jednocześnie, aby nie obciążać kosztami tych świadczeń bieżących składek Fundusz otrzymuje z budżetu państwa dotację celową w kwocie równej tym wypłatom. W efekcie tego zabiegu bilans FUS nie ulega zmianie.

Niestety, zabieg ten ma także negatywne konsekwencje. Wprowadzenie dodatkowych, nieubezpieczeniowych wydatków i przychodów znacznie zaciemnia obraz procesów zachodzących w Funduszu i może powodować fałszywe przekonanie o skali jego zapotrzebowania na dotację. Jeżeli bowiem z jakichś przyczyn ulegnie zmianie kwota wypłacanych świadczeń pozaubezpieczeniowych, w konsekwencji wzrośnie także kwota niezbędnej dotacji z budżetu państwa. Może więc powstać mylne przekonanie o pogorszeniu sytuacji w systemie ubezpieczeń społecznych, mimo iż nie doszło w nim do żadnych zmian.

W planie na rok 2006 wydatki pozaubezpieczeniowe zaplanowano w kwocie 3.614.965 tys. zł odpowiadającej 3,0% całości kosztów FUS. Jednak porównując tę kwotę z dotacją z budżetu państwa przekonujemy się, że stanowi ona aż 15,5% tej pozycji. Obrazuje to skalę możliwego zniekształcenia obrazu systemu ubezpieczeń społecznych wynikającego z obsługiwanego przez FUS świadczeń nie mających charakteru ubezpieczeniowego. Z tej przyczyny oprócz prezentacji kosztów i przychodów Funduszu w całości, w niniejszym opracowaniu zaprezentowano również zestawienie, w którym pozostawiono wyłącznie ich ubezpieczeniową część. Po stronie przychodów wyeliminowano dotację celową, natomiast po stronie kosztów wydatki z niej finansowane. Poniższa tabela prezentuje zestawienie sporządzone właśnie w taki sposób (kol. 5), dodatkowo zamieszczono w niej także plan FUS w tradycyjnym ujęciu (kol. 7).

Budżet w części 73 oraz plany finansowe Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2006

Treść	2004 r.	PW 2005 r.	3 : 2 %	Ujęcie ubezpieczeniowe 2006 r.	5 : 3 %	Plan, całość FUS, 2006 r.
1	2	3	4	5	6	7
Przychody przypis wpływy	106.330.701 104.201.979	106.665.321 104.703.737	100,3 100,5	115.306.100 113.279.564	108,1 108,2	118.921.065 116.894.529
Dotacja uzupełniająca z budżetu państwa	19.447.898	15.008.566	77,2	19.740.883	131,5	19.740.883
Dotacja celowa z budżetu państwa	X	X	x	X	X	3.614.965
Refundacja z tytułu przekazania składek do OFE	10.612.950	12.075.958	113,8	12.759.774	105,7	12.759.774
Składki na ubezp. społeczne						
Przypis	74.849.549	78.198.535	104,5	81.475.482	104,2	81.475.482
Wpływy	73.392.591	76.947.357	104,8	80.172.538	104,2	80.172.538
Inne przychody własne						
Przypis	1.420.304	1.382.262	97,3	1.329.961	96,2	1.329.961
Wpływy	748.540	671.856	89,8	606.369	90,3	606.369
Wydatki	105.146.404	108.960.378	103,6	116.176.047	106,6	119.791.012
Transfery na rzecz ludności	100.894.540	103.813.020	102,9	111.337.897	107,2	114.926.094
Emerytury i renty	94.333.395	96.955.316	102,8	104.041.768	107,3	106.035.271
Pozostałe zasiłki i świadczenia	6.561.145	6.857.704	104,5	7.296.129	106,4	8.890.823
Wydatki bieżące w tym:	3.235.666	3.936.670	121,7	3.566.994	90,6	3.593.762
odpis na działalność ZUS	2.843.897	3.326.000	117,0	3.015.890	90,7	3.015.890
koszt obsługi kredytów	236.444	523.759	221,5	436.979	83,4	436.979
Rezerwy i odpisy aktualizujące należności	1.016.198	1.210.688	119,1	1.271.156	105,0	1.271.156

Wpływ czynników makroekonomicznych na sytuację finansową Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Sytuacja finansowa Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest w dużym stopniu uzależniona od kondycji gospodarki. W związku z tym odchylenia rzeczywistego wykonania przychodów i wydatków od planowanych zależą od trafności prognoz dotyczących wskaźników ekonomicznych, będących podstawą tworzenia planów finansowych. Najważniejszymi wskaźnikami z punktu widzenia przygotowania

planu finansowego FUS są przeciętne miesięczne wynagrodzenie oraz zatrudnienie w gospodarce narodowej. Dokonano więc symulacji najważniejszych pozycji planu finansowego przy założeniu odmiennego ukształtowania się tych wskaźników.

W planie finansowym na 2006 r. przyjęto wzrost zatrudnienia o 1,2% w stosunku do 2005 r. W latach poprzednich obserwowano systematyczny spadek zatrudnienia, mimo planowanego odwrócenia niekorzystnej tendencji. W przeprowadzonej symulacji przyjęto, że wzrost przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej w 2006 r. byłby niższy o 1pp, pozostałe parametry pozostawiając bez zmian. W efekcie takiego rozwoju sytuacji ekonomicznej stan Funduszu na koniec 2006 r. byłby niższy niż ujęty w planie finansowym o ok. 886 mln zł., głównie wskutek zmniejszenia wpływów z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. **Zasłaby konieczność zaciągnięcia w 2006 r. kredytów na kwotę 2.385 mln zł** w miejsce planowanych 1.497 mln zł, co oznacza że na koniec tego roku zadłużenie wyniosłoby 9.751,5 mln zł. Różnica pomiędzy obniżeniem stanu FUS a wzrostem zapotrzebowania na kredyty wynika z faktu, że stan Funduszu zależy, w odróżnieniu od potrzeb gotówkowych, również od przychodów i wydatków memoriałowych (a więc po stronie przychodów od przypisu, a nie od wpływów, a po stronie wydatkowej m. in. od stanu rezerw i odpisów). Podstawowe wyniki tej symulacji prezentuje poniższa tabela (dane w mln zł).

Wyszczególnienie	Plan	Scenariusz alternatywny	Zmiana
Przychody wg wpływów	116.895	115.958	99,2%
w tym składki na ubezpieczenia społeczne	80.173	79.357	99,0%
Wydatki	119.791	119.727	99,9%
w tym:			
- emerytury i renty	106.035	106.035	100,0%
- pozostałe świadczenia	8.891	8.844	99,5%
Zwiększenie zapotrzebowania na kredyty		888	

Zakładany wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w planie finansowym na 2006 r. wynosi 3,2%. W kolejnej symulacji przeanalizowano sytuację, w której wzrost ten byłby niższy o 1pp, zatem przeciętne wynagrodzenie w 2006 r. wyniosłoby 2.428 zł, zamiast zakładanego w planie 2.452 zł. Obniżyłyby się wówczas zarówno kwoty przychodów, jak i wydatków. Po stronie tych pierwszych zmniejszyłyby się przede wszystkim składki na ubezpieczenia społeczne (spadek o 1%) oraz refundacja z tytułu przekazania składek do OFE (spadek o 1%). Zmniejszyłyby się również wydatki na świadczenia, w tym na zasiłki chorobowe o 1%, zasiłki macierzyńskie o 1%, zasiłki pogrzebowe o 0,6%. Natomiast emerytury i renty, będące największą kwotowo pozycją planu

Budżet w części 73 oraz plany finansowe Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych i Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2006

finansowego FUS, pozostałyby na niezmiennym poziomie. W tej sytuacji stan Funduszu na koniec 2006 r. byłby niższy o ok. 863,8 mln zł. **Zasłaby wówczas konieczność zaciągnięcia kredytów na kwotę 2.367 mln zł** w miejsce planowanych 1.497 mln zł, co oznacza, że na koniec 2006 r. zadłużenie wyniosłoby 9.733,7 mln zł. Oznaczałoby to zwiększenie zobowiązań wobec banków o 870,5 mln zł w stosunku do planu finansowego. Podstawowe wyniki symulacji prezentuje tabela (dane w mln zł).

Wyszczególnienie	Plan	Scenariusz alternatywny	Zmiana
Przychody wg wpływów	116.895	115.958	99,2%
w tym składki na ubezpieczenia społeczne	80.173	79.357	99,0%
Wydatki	119.791	119.708	99,9%
w tym:			
- emerytury i renty	106.035	106.035	100,0%
- pozostałe świadczenia	8.891	8.826	99,3%
Zwiększenie zapotrzebowania na kredyty		871	

Powyższe scenariusze opisują sytuacje, w których zmieni się albo tylko zatrudnienie, albo przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej, natomiast pozostałe wskaźniki makroekonomiczne ukształtują się na poziomie przyjętym w planie finansowym. Nałożenie się zmiany zarówno zatrudnienia, jak i przeciętnego wynagrodzenia sprawi, że oszacowane powyżej skutki będą odpowiednio większe.

Istotną pozycją zwiększającą wydatki Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest waloryzacja świadczeń finansowanych z FUS. W planie finansowym na 2006 r. przyjęto, iż wskaźnik waloryzacji wyniesie 106,0%. Aktualne prognozy wskazują na możliwość innego niż planie ukształtowania się wskaźnika cen towarów i usług, od którego zależy wskaźnik waloryzacji. W kolejnej symulacji przeanalizowano kondycję finansową Funduszu przyjmując wskaźnik waloryzacji na poziomie 106,3%, a zatem o 0,3 pp wyższym od planowanego. W tej sytuacji wydatki wzrosłyby o 0,2%, w zasadniczej mierze z tytułu wypłaty wyższych emerytur i rent. Stan Funduszu na koniec 2006 r. byłby niższy o ok. 251,1 mln zł. **Zasłaby konieczność zaciągnięcia kredytów na kwotę 1.743 mln zł** w miejsce planowanych 1.497 mln zł, co oznacza, że na koniec 2006 r. zadłużenie wyniosłoby 9.109,2 mln zł. Oznaczałoby to zwiększenie zobowiązań wobec banków o 246 mln zł w stosunku do planu finansowego. Podstawowe wyniki symulacji prezentuje tabela (dane w mln zł).

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

Wyszczególnienie	Plan	Scenariusz alternatywny	Zmiana
Przychody wg wpływów	116.895	116.895	100,0%
w tym składki na ubezpieczenia społeczne	80.173	80.173	100,0%
Wydatki	119.791	120.042	100,2%
w tym:			
- emerytury i renty	106.035	106.286	100,2%
- pozostałe świadczenia	8.891	8.892	100,0%
Zwiększenie zapotrzebowania na kredyty		246	

Przepływy finansowe w FUS - ujęcie kasowe

Plan finansowy FUS będący załącznikiem do niniejszego opracowania został sporządzony w ujęciu memoriałowym. Oznacza to między innymi, że w danym roku prezentowane są wszystkie przepływy jego dotyczące, niezależnie od momentu ich realizacji. Przykładowo, świadczenia pierwszych terminów każdego roku są wykazywane w styczniu, choć fizyczny transfer środków dokonuje się w grudniu, tak aby dotarły na czas do świadczeniobiorców. Ponadto, plan zawiera szereg pozycji nie skutkujących rzeczywistym przepływem gotówki, na przykład tworzone rezerwy oraz odpisy aktualizacyjne. Konieczność ich tworzenia wynika z ustawy o rachunkowości, jednak w przypadku FUS ich umieszczenie zaburza obraz rzeczywistych potrzeb finansowych.

Poniższe zestawienie wolne jest od takich niedoskonałości, zawiera bowiem prognozę rzeczywistych przepływów finansowych jakie będą miały miejsce w danym okresie, niezależnie od tego którego z lat dotyczą. Oprócz wspomnianych wyżej cech planu finansowego ujęto w nim także różnice wynikające z:

- opłacania podatków oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne od wypłacanych świadczeń w miesiącu następującym po miesiącu wypłaty świadczenia,
- nie opłacania całości należnych składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych przychodów FUS (uwzględniono dane w wysokości wpływu a nie przypisu),
- przekazywania części dotacji z budżetu państwa, finansującej wypłatę świadczeń pierwszych terminów stycznia, w grudniu roku poprzedzającego rok budżetowy.

Ponadto, zarówno wydatki jak i wpływy obejmują kwotę tzw. „uznań” czyli świadczenia wypłacone przez pracodawców w imieniu FUS, o których wielkość pomniejszana jest wpłacana do Funduszu składka. W rzeczywistości nie dochodzi do przepływu tych środków, jednak uwzględniono je w zestawieniu aby uzyskać pełen rozmiar wypłacanych świadczeń i uzyskiwanych wpływów. W efekcie tych zabiegów wykazana wielkość dotacji dokładnie pokrywa różnicę pomiędzy wydatkami Funduszu i wpływami z przychodów własnych i refundacji z tytułu przekazania składek do OFE. Dotacja ta różni się od wykazanej w planie finansowym, a rozbieżność jest wynikiem wspomnianego wcześniej przekazywania części dotacji przed początkiem roku budżetowego.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie w 2005 r.	Plan na 2006 r.
Stan środków pieniężnych na początek roku	5.123	5.123
Wpływy	110.171.749	118.514.254
Dotacja z budżetu państwa	17.736.587	23.478.807
Refundacja składek do OFE	12.075.958	12.759.774
Wpływy własne	77.619.213	80.778.907
Kredyty komercyjne (zwiększenie)	2.739.991	1.496.766
Wydatki	110.171.749	118.514.254
Transfery na rzecz ludności	106.207.539	114.920.492
Wydatki bieżące	3.964.210	3.593.762
w tym:		
Prewencja rentowa	83.681	110.000
Prewencja wypadkowa	1.250	2.000
Odpis na działalność ZUS	3.326.000	3.015.890
Obsługi kredytów	523.759	436.979
Zmniejszenie zadłużenia w bankach	0	0
Stan środków pieniężnych na koniec roku	5.123	5.123

Fundusz Rezerwy Demograficznej

W planie na rok 2006 założono przychody Funduszu w kwocie 737.001 tys. zł oraz wydatki w wysokości 1.029 tys. zł. Stan Funduszu na koniec roku wyniesie 2.158.997 tys. zł.

Przychody

Przychody Funduszu zaplanowano w łącznej kwocie 737.001 tys. zł, z tego:

- przypis składek w kwocie 641.721 tys. zł,
- przychody z inwestowania środków FRD w kwocie 95.280 tys. zł.

Przypis składek na Fundusz Rezerwy Demograficznej oszacowano w wysokości 0,25% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne. Ze względu na sytuację finansową FUS nie przewiduje się powstania nadwyżki środków na rachunku funduszu emerytalnego na dzień 31 grudnia 2005 r., która mogłaby dodatkowo zasilić FRD w 2006 r.

Przychody Funduszu z lokowania środków zostały oszacowane w kwocie 95.280 tys. zł. W prognozie przychodów i wydatków FRD na 2006 r. przyjęto, że ze środków FRD nabyte zostaną akcje spółek notowanych na GPW w Warszawie oraz obligacje skarbowe. Założono, że w trakcie 2006 r. na zakup akcji przeznaczane będzie ok. 20% środków FRD. Pozostała część środków, jakie trafią do FRD w 2006 r. ulokowana zostanie w obligacje skarbowe o terminie wykupu przypadającym w 2009 r.

Przychody z tytułu lokowania oszacowane zostały na podstawie:

- w przypadku części portfela ulokowanej w obligacje – prognozy rentowności obligacji skarbowych sporządzonej na podstawie historycznych relacji rentowności obligacji skarbowych i zakładanej w projekcie budżetu na 2006 r. stopy operacji otwartego rynku,
- w przypadku części portfela ulokowanej w akcje – jako mediana zmian wartości indeksu WIG w poszczególnych latach kalendarzowych począwszy od 1992 r.

Dodatkowo przyjęte zostało założenie, że rozkład przychodów z odpisu na rzecz FRD będzie zbliżony z historycznym rozkładem przypisu składek na ubezpieczenia społeczne.

Wydatki

Ze względu na cel funkcjonowania Funduszu do roku 2009 jedynymi wydatkami Funduszu będą koszty bieżącego zarządzania. Ich wielkość zaplanowano na kwotę 1.029 tys. zł. Szacunek wydatków dokonany został w oparciu o założenie, że obligacje nabywane będą wyłącznie na rynku międzybankowym, co oznacza, że FRD nie będzie ponosił z tego tytułu kosztów transakcyjnych, natomiast stawka opłat związanych z zakupem akcji pozostanie na niezmiennym poziomie w stosunku do 2005 r. Ponadto uwzględnione zostały takie koszty, jak opłaty na rzecz KDPW i NBP oraz na rzecz audytora zewnętrznego.

Sytuacja finansowa

Stan Funduszu na koniec 2006 r. wyniesie 2.158.997 tys. zł, z tego:

- 77 tys. zł stanowiąc będą środki pieniężne,
- 2.149.710 tys. zł to środki ulokowane w obligacje skarbowe oraz akcje notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych,
- 9.300 tys. zł to należności Funduszu, które powstają na skutek zaliczkowego przekazywania składek (z uwagi na czas niezbędny do pozyskania informacji o składkach należnych FRD wynikający z cyklu przetwarzania dokumentów, Zakład przekazuje w danym miesiącu zaliczkę, a rozliczenie następuje po zakończeniu przetwarzania dokumentów),
- 90 tys. zł zobowiązania Funduszu.

Informacja dodatkowa

1. Wpływy ze składek na FUS

Podstawowym źródłem przychodów FUS są składki na ubezpieczenia społeczne, których przypis oszacowano na kwotę 81.475.482 tys. zł, natomiast wpływy na 80.172.538 tys. zł. Opierając się na aktualnie obserwowanych tendencjach założono, że ściągальność składek na ubezpieczenia społeczne w 2006 r. wyniesie 98,4%, czyli utrzyma się na poziomie przewidywanym w 2005 r. W ocenie ZUS osiągnięcie tej wielkości jest realne przy założeniu utrzymania zakresu działań prowadzonych przez ZUS (efektywny pobór i dochodzenie należności) oraz pozytywnej sytuacji ekonomicznej. Założono, że przyśpieszenie gospodarki z br. będzie się dalej utrzymywać w 2006 r., a długoterminowy wzrost gospodarczy w najlepszy sposób przyczynia się do wzrostu składki. Tym niemniej, można wskazać kilka źródeł zagrożeń realizacji zaprezentowanej prognozy przychodów.

Pierwsze z nich związane jest z niepewnością dotyczącą prognoz wskaźników ekonomicznych. Kluczową składową ustalenia poziomu przychodów są przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenie w gospodarce. Odchylenie w niekorzystną stronę spowoduje nie osiągnięcie planowanej kwoty składek. Główny czynnik powodujący zwiększenie przychodów Funduszu to wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, który na 2006 r. zaplanowany został na poziomie wynoszącym 3,2%. Na poziom przeciętnych wynagrodzeń w dużym stopniu ma wpływ wciąż wysokie bezrobocie (które znacznie ogranicza skalę żądań płacowych), stosunkowo niskie płace osób rozpoczynających pracę oraz fakt, że przedsiębiorcy niechętnie podnoszą płacę pomimo osiąganych zysków. Tym samym dynamika wynagrodzeń jest parametrem stosunkowo trudnym do precyzyjnego zaplanowania i możliwe są znaczne odchylenia od tej wielkości. Ich ewentualne skutki omówiono w części poświęconej wrażliwości finansów FUS.

Zwiększenie wynagrodzeń rodzi także inne negatywne konsekwencje. Ze wzrostem płac związana jest również tzw. trzydziestokrotność, która oznacza ubytek składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po przekroczeniu kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia odpowiadającej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Jeżeli wzrost płac dotyczyć będzie przede wszystkim osób lepiej

zarabiających to pozytywny wpływ wyższego przeciętnego wynagrodzenia na FUS będzie mniejszy niż wynika z wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.

Mając na uwadze powyższe, uzyskanie niższych przychodów spowoduje konieczność pozyskania dodatkowych środków w trakcie roku budżetowego albo poprzez zwiększenie dotacji z budżetu państwa albo zaciągnięcie dodatkowych kredytów w bankach komercyjnych.

2. Dotacja celowa dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Na 2006 r. zaplanowano dotację celową przeznaczoną na sfinansowanie wydatków na świadczenia pieniężne inne niż z ubezpieczenia społecznego, zlecone Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów w kwocie 3.614.965 tys. zł. Największą pozycję stanowią emerytury i renty dla inwalidów wojennych, wojskowych oraz kombatanatów 1.768.263 tys. zł. Zgodnie ze znowelizowaną w 2002 r. ustawą o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych, od 1 marca 2006 r. renty inwalidzkie inwalidów wojennych i wojskowych oraz renty rodzinne po tych inwalidach nie podlegają waloryzacji, natomiast podwyższa się najniższe podstawy ich wymiaru do wysokości 1.650,00 zł. Pozostałe wydatki na świadczenia, których wysokość podlega podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacji emerytur i rent, zaplanowano uwzględniając waloryzację od 1 marca 2006 r. wskaźnikiem 106,0%. Ryczałt energetyczny, który przysługuje osobom posiadającym uprawnienia kombatanckie oraz pobierającym świadczenia dla żołnierzy górników, zaplanowano w kwocie 536.832 tys. zł uwzględniając, przy ustalaniu jego wysokości, wzrost cen nośników energii.

3. Składki należne otwartym funduszom emerytalnym

Kwotę składek do przekazania za 2006 r. zaplanowano przy założeniu szacunkowej średniorocznej liczby członków regularnie opłacających składki na poziomie 7.557 tys. osób. Przyrost liczby członków OFE o 3,5% spowodowany jest częściowo zwiększeniem przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej, jego tempo jest jednak większe niż tempo wzrostu liczby zatrudnionych. Jest to efektem podejmowania pracy przez absolwentów, którzy mają obowiązek przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego i opuszczania rynku pracy przez osoby starsze, niebędące członkami OFE (np. osoby odchodzące na emerytury lub świadczenia przedemerytalne). W konsekwencji wzrasta udział osób odprowadzających składki do

funduszy emerytalnych w ogólnej liczbie pracujących. Przeciętną składkę odprowadzaną do otwartych funduszy emerytalnych za 2006 r. zaplanowano w wysokości 133,04 zł. Dodatkowo plan przewiduje, że ZUS przekaze do OFE składki dotyczące wcześniejszych okresów w łącznej kwocie 695.425 tys. zł, które pojawiają się w wyniku opłacania przez płatników zaległych składek. Przy powyższych założeniach składki do przekazania otwartym funduszom emerytalnym zostały zaplanowane na łączną kwotę 12.759.774 tys. zł.

4. Wydatki na emerytury i renty

Przeciętną miesięczną liczbę emerytur i rent (bez świadczeń pozostających w zbiegu ze świadczeniami rolnymi) zaplanowano na poziomie 7.218,3 tys. (wzrost do p.w. 2005 r. o 0,1%) uwzględniając przyrost liczby świadczeń nowo przyznanych i wznawianych oraz ubytki spowodowane zgonami i zawieszeniami prawa do świadczeń.

Planowany wzrost liczby emerytur w 2006 r. o 11,8% , w porównaniu do p.w. 2005 r., jest związany z:

- przyznawaniem od 1 stycznia 2006 r. z urzędu emerytury zamiast pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy osobom, które osiągnęły ustawowy wiek emerytalny,
- z osiaganiem w 2006 r. wieku emerytalnego przez kobiety urodzone w wyżu demograficznym tuż po wojnie,
- sytuacją społeczno-gospodarczą powodującą wcześniejsze przechodzenie na emeryturę zarówno osób, które mimo spełniania warunków do uzyskania emerytury kontynuują zatrudnienie, jak i pobierających świadczenia i zasiłki przedemerytalne.

Planowany spadek liczby rent z tytułu niezdolności do pracy w 2006 r. o 23,5%, w porównaniu do p.w. 2005 r., wynika przede wszystkim z wymienionego wcześniej przyznawania z urzędu od 1 stycznia 2006 r. emerytur zamiast pobieranych rent z tytułu niezdolności do pracy osobom, które osiągnęły ustawowy wiek emerytalny. Równocześnie założono przejściowe ograniczenia liczby ubytków wynikających z wprowadzenia od 1 stycznia 2005 r. instytucji odwoławczej od decyzji lekarzy orzeczników – komisji lekarskich.

Planowany wzrost liczby rent rodzinnych w 2006 r. o 0,4%, w porównaniu do p.w. 2005 r., związany jest głównie z przyznawaniem nowych świadczeń oraz zamianą emerytur na te świadczenia w przypadku gdy są one korzystniejsze.

Przeciętną miesięczną wypłatę emerytury i renty z FUS (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi) zaplanowano na poziomie 1.202,18 zł (wzrost do p.w. 2005 r. o 7,1%).

Planowany wzrost przeciętnej emerytury i renty związany jest przede wszystkim ze skutkami finansowymi:

- waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych od 1 marca 2006 r. wskaźnikiem 106,0% (zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla świadczeń nowo przyznanych oraz ponownie przeliczonych od nowej podstawy w okresie od 1 marca 2005 r. do 28 lutego 2006 r. wskaźnikiem 102,1%), ponieważ z założeń makroekonomicznych do projektu budżetu państwa na 2006 r. wynika, że skumulowany wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w latach 2004 – 2005 wyniesie co najmniej 105%, a więc spełniony zostanie ustawowy warunek obligatoryjnego przeprowadzenia waloryzacji świadczeń – szacunkowy koszt 4.943,1 mln zł,
- realizacji pierwszego etapu od 1 marca 2005 r. (skutek przechodzący na 2006 r. – 115,4 mln zł) oraz drugiego etapu od 1 marca 2006 r. (skutek – 562,4 mln zł) podwyższenia kwoty bazowej do poziomu 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania emerytom i rencistom urodzonym przed dniem 1 stycznia 1930 r.,
- przyznawania z urzędu emerytury zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury, oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu; szacuje się, że w wyniku zamiany wydatki na emerytury wzrosną o 18,3 mln zł.

Ponadto w planowanych wydatkach na poszczególne fundusze w ramach FUS uwzględniono także zmianę ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowiącą, że wypłaty emerytur przyznanych z urzędu po ukończeniu wieku emerytalnego zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobom, które nie mają okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn będą finansowane z funduszu rentowego.

5. Koszty obsługi kredytów

Część niedoborów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych finansowana jest za pomocą kredytów bankowych, tak obrotowych jak i rewolwingowych. Skala tego wsparcia jest zmienna (ze względu na

rozkład przychodów i wydatków FUS w ciągu miesiąca) a średnie zadłużenie w okresie pierwszych ośmiu miesięcy 2005 roku wyniosło 4,2 mld zł. Oprocentowanie udzielonych przez banki kredytów dla FUS liczone jest w oparciu o stawkę WIBOR powiększoną o marżę banku. Średnia wysokość marży w obecnie obowiązujących umowach kredytowych wynosi 0,12%, natomiast średnia prowizja od udzielonego kredytu 0,02%.

Zgodnie z zapisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym, każdorazowe podpisanie umowy kredytowej poprzedzone jest uzyskaniem stosownej zgody Ministra Finansów. Kredyty pozyskiwane są w drodze udzielenia zamówienia publicznego, tj. na zasadach określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych. Ponadto o ile w/w ustawa przewiduje możliwość dokonania określonych czynności dopiero po uzyskaniu zgody Prezesa UZP, Zakład każdorazowo kieruje odpowiedni wniosek do Prezesa UZP.

Planowane koszty związane ze spłatą odsetek z tytułu zaciągniętych kredytów w bankach komercyjnych wyniosą w 2006 roku 436.979 tys. zł. Kwotę tę oszacowano opierając się na założeniu, że stopa operacji otwartego rynku wyniesie 4,8%, zaś marża bankowa 0,25%.

Przewidywany stan zobowiązań FUS na koniec 2005 r. z tytułu zaciągniętych kredytów komercyjnych wyniesie 7.366.402 tys. zł, natomiast szacowany stan zobowiązań Funduszu na koniec 2006 r. wyniesie 8.863.169 tys. zł.

6. Zobowiązania i należności Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Zobowiązania Funduszu na koniec 2006 roku w kwocie 17.360.793 tys. zł dotyczą następujących tytułów:

- składek należnych otwartym funduszom emerytalnym w kwocie 4.000.175 tys. zł,
- kredytów w bankach komercyjnych (wraz z odsetkami) w kwocie 8.863.169 tys. zł,
- terminu „1” wypłaty emerytur i rent stycznia 2007 r. sfinansowanego zaliczkowo przyznaną dotacją z 2007 r. w kwocie 1.677.226 tys. zł,
- podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 1.468.511 tys. zł,

Informacja dodatkowa

- pozostałych tytułów w łącznej kwocie 1.351.712 tys. zł, na co składają się m. in. rezerwy z tytułu spraw sądowych, rozliczenia międzyokresowe z tytułu świadczeń i spraw w trakcie rozpatrywania, zobowiązania wobec ZUS, zobowiązania z tytułu nadpłat składek oraz rozliczenia z pocztą i bankami.

Na należności Funduszu w kwocie 2.844.909 tys. zł składają się następujące pozycje:

- należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1.064.429 tys. zł,
- rozliczenia z urzędami pocztowymi z tytułu przekazywania środków pieniężnych w grudniu 2006 r. na wypłatę emerytur i rent pierwszego terminu stycznia 2007 r. w kwocie 1.677.226 tys. zł,
- pozostałe należności w łącznej kwocie 103.254 tys. zł, w tym głównie nienależnie pobrane świadczenia.

Załącznik 1. Plany wydatków budżetu państwa w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rok 2006

Treść	Przewidywane wykonanie w 2005 r.	Planu na 2006 r.	
	w tysiącach złotych		2005 r. = 100
1	2	3	4
OGÓLEM	29.521.620	31.625.592	107,1
z tego:			
Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	19.615.905	24.410.664	124,4
Rozdział 75 303 - Fundusz Ubezpieczeń Społecznych			
Rozdział 75 309 - Składki na ubezpieczenia społeczne	18.632.320	23.355.848	125,4
Rozdział 75 395 - Pozostała działalność	983.014 571	1.054.225 591	107,2 103,5
Dział 851 - Ochrona zdrowia	196.134	208.622	106,4
Rozdział 85 156 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nie objętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	196.134	208.622	106,4
Dział 852 - Pomoc społeczna	1.796.144	300.000	16,7
Rozdział 85 212 - Świadczenia rodzinne oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1.796.144	300.000	16,7
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	7.913.437	6.706.306	84,7
Rozdział 85 335 - Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tyt. ubezpieczenia OC i AC			
Rozdział 85 347 - Renta socjalna oraz zasiłki i świadczenia przedemerytalne	1.285 6.912.152	1.449 6.704.857	112,8 97,0
Rozdział 85 395 - Pozostała działalność	1.000.000	-	x

Załącznik 2. Planu finansowy Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na rok 2006

Poz.	Treść	Paragrafy	Przewidywane wykonanie w 2005 r.	Plan na 2006 r.	
			w tysiącach złotych		2005 r. =100
1	2	3	4	5	6
I.	Stan funduszu na początek roku	X	-11.345.757	-13.640.814	120,2
	z tego:				
1.	Środki pieniężne	X	5.123	5.123	100,0
2.	Papiery wartościowe Skarbu Państwa	X	-	-	-
3.	Należności	X	3.670.797	2.614.309	71,2
4.	Zobowiązania (minus)	X	-15.021.677	-16.260.246	108,2
	w tym: z tytułu zaciągniętego kredytu	X	-4.626.411	-7.366.402	159,2
II.	Przychody przypis	X	110.289.075	118.921.065	107,8
	wpływy	X	108.327.491	116.894.529	107,9
1.	Dotacja z budżetu państwa	2430	18.632.320	23.355.848	125,4
1.1	Dotacja celowa	2430	3.623.754	3.614.965	99,8
1.2	Dotacja uzupełniająca	2430	15.008.566	19.740.883	131,5
2.	Refundacja z tytułu przekazania składek do OFE	0860	12.075.958	12.759.774	105,7
3.	Przychody własne				
	Przypis	X	79.580.797	82.805.443	104,1
	Wpływy	X	77.619.213	80.778.907	104,1
3.1	Składki na ubezpieczenia społeczne	0820			
	Przypis	X	78.198.535	81.475.482	104,2
	Wpływy	X	76.947.357	80.172.538	104,2
	z tego :				
	- fundusz emerytalny				
	Przypis	X	35.454.713	36.929.779	104,2
	Wpływy	X	34.887.437	36.339.301	104,2
	- fundusz rentowy				
	Przypis	X	32.045.102	33.385.912	104,2
	Wpływy	X	31.532.380	32.852.003	104,2
	- fundusz chorobowy				
	Przypis	X	6.331.368	6.604.224	104,3
	Wpływy	X	6.230.066	6.498.556	104,3
	- fundusz wypadkowy				
	Przypis	X	4.367.352	4.555.567	104,3
	Wpływy	X	4.297.474	4.482.678	104,3
3.2	Inne przychody własne	0130, 0920, 0970			
	Przypis	X	1.382.262	1.329.961	96,2
	Wpływy	X	671.856	606.369	90,3

Załącznik 2

Poz.	Treść	Paragrafy	Przewidywane wykonanie w 2005 r.	Plan na 2006 r.	
			w tysiącach złotych		2005 r. =100
1	2	3	4	5	6
III.	Wydatki	X	112.584.132	119.791.012	106,4
1.	Transfery na rzecz ludności z tego:	3110, 4590	107.409.234	114.926.094	107,0
	- fundusz emerytalny	X	61.007.588	68.534.944	112,3
	- fundusz rentowy	X	37.263.647	36.703.657	98,5
	- fundusz chorobowy	X	4.959.597	5.306.430	107,0
	- fundusz wypadkowy	X	4.178.402	4.381.063	104,9
2.	Wydatki bieżące	X	3.964.210	3.593.762	90,7
3.	Rezerwy i odpisy aktualizujące należności	4810	1.210.688	1.271.156	105,0
IV.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	X	111.343.924	118.490.963	106,4
1.	Emerytury	X	61.005.536	68.532.570	112,3
2.	Renty finansowane z funduszu rentowego	X	31.312.658	30.422.442	97,2
3.	Renty finansowane z funduszu wypadkowego	X	3.524.491	3.681.099	104,4
4.	Dodatki do emerytur i rent: pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie	X	3.144.701	3.399.160	108,1
5.	Zasiłki chorobowe	X	3.900.442	4.051.156	103,9
6.	Pozostałe zasiłki i świadczenia	X	4.521.406	4.839.667	107,0
7.	Prewencja rentowa	X	83.681	110.000	131,5
8.	Prewencja wypadkowa	X	1.250	2.000	160,0
9.	Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	X	3.326.000	3.015.890	90,7
10.	Koszt obsługi kredytu	X	523.759	436.979	83,4
V.	Stan funduszu na koniec roku (I+II-III)	X	- 13.640.814	- 14.510.761	106,4
	z tego:				
1.	Środki pieniężne	X	5.123	5.123	100,0
2.	Papiery wartościowe Skarbu Państwa	X	-	-	-
3.	Należności	X	2.614.309	2.844.909	108,8
4.	Zobowiązania (minus)	X	- 16.260.246	- 17.360.793	106,8
	w tym: z tytułu zaciągniętego kredytu	X	- 7.366.402	- 8.863.169	120,3

Załącznik 3. Plan finansowy Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2006

Poz.	Treść	Paragrafy	Przewidywane wykonanie w 2005 r.	Planu na 2006 r.	
			w tysiącach złotych	2005 r. = 100	
1	2	3	4	5	6
I.	Stan funduszu na początek roku	X	868.984	1.423.025	163,8
	z tego:				
1.	Środki pieniężne	X	77	77	100,0
2.	Ulokowane środki finansowe	X	863.879	1.416.687	164,0
3.	Należności	X	5.065	6.351	125,4
4.	Zobowiązania (minus)	X	-37	-90	243,2
II.	Przychody	X	554.691	737.001	132,9
1.	Składki	0820	493.004	641.721	130,2
2.	Pozostałe przychody	X	61.687	95.280	154,5
	w tym: pozostałe odsetki	0920	61.687	95.280	154,5
III.	Wydatki	X	650	1.029	158,3
1.	Wydatki bieżące (własne)	X	650	1.029	158,3
	w tym: zakup usług pozostałych	4300	650	1.029	158,3
IV.	Stan funduszu na koniec roku (I+II-III)	X	1.423.025	2.158.997	151,7
	z tego:				
1.	Środki pieniężne	X	77	77	100,0
2.	Ulokowane środki finansowe	X	1.416.687	2.149.710	151,7
3.	Należności	X	6.351	9.300	146,4
4.	Zobowiązania (minus)	X	-90	-90	100,0